https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec26-01-003
DOI: 10.30888/2709-1783.2023-26-01-003

УДК 378: 004

READINESS OF THE FUTURE TEACHER FOR INNOVATIVE ACTIVITIES

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНІСТІ

Mykolaiko V. / Миколайко В.П.
Ph.D,prof./докт.с-.наук., професор,
Mykolaiko I. / Миколайко І.І.
c.p.s.,as.prof./канд. б.наук, доцент
Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація. *У статті обґрунтовано сутність та зміст готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності у вищій педагогічній школі. Представлено сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів. Визначена та охарактеризована готовність майбутнього вчителя до інноваційної діяльності;*

Ключові слова: *інноваційна діяльність; готовність до інноваційної діяльності; майбутній вчитель.*

Abstract *The article substantiates the essence and content of future teacher's readiness for innovative activity in higher pedagogical school. Contemporary requirements for the professional training of future teachers are presented in the context of the future teacher's readiness to innovate. The future teacher's readiness for innovative activity is defined and characterized; dynamics of innovative educational process. The own recommendations for the development of innovative behavior of the future teacher are outlined.*

Key words: *innovative activity; willingness of the future teacher to innovate; innovative position of the future teacher.*

Вступ.

Інновації в освіті породжують проблеми: поєднання інноваційних програм з існуючими державними програмами виховання і навчання, співіснування різних педагогічних концепцій, невідповідність нових типів освітніх закладів вимогам батьків, потреба у нових методичних розробках, новому педагогові тощо. З іншого боку, існує проблема пристосування нововведення до нових умов, яка пов'язана з тим, що в діяльності педагога нерідко виникає необхідність переносу педагогічних технологій, змісту навчання і виховання з галузей або концепцій, розроблених у минулому.

Основний текст.

Проблеми, що постають перед майбутнім педагогом в умовах інноваційного підходу, пов'язані з недостатнім рівнем готовності до інноваційної діяльності. Інноваційна педагогічна діяльність – це особливий вид творчої діяльності, яка спрямована на оновлення системи освіти. *Інноваційна діяльність* – це створення нового (оригінальних прийомів, цілісних педагогічних концепцій), що змінює звичний погляд на педагогічне явище, перебудовує педагогічні відносини.

Педагог в інноваційній педагогічній діяльності – дослідник власної особистості і діяльності тих, хто навчається і виховується. Особистісно-орієнтований характер інноваційної педагогічної діяльності визначає міру включення у неї. Вивчення інноваційної практики педагогічних закладів освіти

дозволяє стверджувати, що результативність інноваційної діяльності педагога залежить не лише від його професійної майстерності, а і від позитивної "Я"-концепції, особистісної готовності розпочати перетворення освітнього процесу. *Готовність* розглядається як внутрішня сила, що формує *інноваційну позицію майбутнього вчителя.*

Готовність – складне інтегративне утворення, яке включає мотиваційний, емоційно-вольовий, пізнавальний компоненти. Кожний компонент готовності до інноваційної діяльності характеризується певними особливостями:

- ✓ *позитивна мотивація* до інноваційної діяльності проявляється через задоволення особистісних і професійних потреб педагога: створення і підвищення педагогічної майстерності, подолання професійних труднощів, мотивами особистісного і професійного самоствердження педагога у новій для нього діяльності;
- ✓ сформованість *емоційно-вольового компонента* готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності;
- ✓ *пізнавальний компонент* особистісної готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності характеризується сформованістю необхідних знань, умінь, навичок. Оскільки інноваційна діяльність пов'язана з педагогічними дослідженнями, то критеріями сформованості даного компонента готовності виступають: методологічні знання, загальнотеоретичні і методичні знання і вміння, педагогічний досвід з позитивними результатами[3].

Перш ніж звернутися до інноваційної діяльності,майбутній вчитель повинен професійно самовизначитись, тобто усвідомити норми і модель своєї професії і співвіднести себе з нею.

Серед важливих особистісних і професійних умінь, якостей значне місце посідає установка майбутнього вчителя на розуміння нового в освіті та його створення, нетрадиційний підхід до структурування освітнього процесу, вміння творчо вирішувати питання, які виникають у педагогічній взаємодії. Підготовка майбутнього вчителя, здатного до здійснення самостійної постановки завдань інноваційного навчання повинна починатись якомога раніше і головний зміст роботи з підготовки здатних до інновацій студентів має виконувати заклад освіти.

Порівняння даних, одержаних різними дослідниками та аналіз їх у контексті вимог особистісно - орієнтованого підходу до виховання і навчання учнів дозволяє визначити *показники готовності* педагога до інноваційної діяльності:

- усвідомлена потреба введення педагогічних інновацій на рівні власної педагогічної практики;
- інформованість про інноваційні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи;
- бажання створювати власні творчі завдання, методики, проводити експериментальну роботу;
- готовність до подолання труднощів змістового і організаційного плану;
- наявність практичних умінь з освоєння педагогічних інновацій та

створення нових [1].

Співвідношення проявів даних показників дає можливість виділити *рівні сформованості готовності* до педагогічних інновацій, які умовно можна позначити як інформаційний, пошуковий, творчий. Для студентів *інформаційного рівня* освоєння педагогічних інновацій характерною є змістова орієнтація у загальних теоретичних підходах, конкретних методиках роботи педагогів-новаторів, а також зарубіжному досвіді педагогічних технологій. Студенти *пошукового рівня* освоєння педагогічних інновацій намагаються втілити у власну діяльність під час навчально-виховної роботи. Характерним є прагнення навчатися новому, експериментувати, бажання поділитися досвідом як успіхів, так і помилок з іншими щодо осмислення педагогічних інновацій.

Студенти *творчого рівня* глибоко розуміють роль інновацій у виконанні сучасних завдань освіти, мають широкі і змістовні знання про наукові та новаторські підходи до навчання і виховання, володіють новітніми технологіями. Для них є характерним прагнення індивідуального творчого вкладу в інноваційний навчальний процес [4].

Сучасні дослідники зокрема, Т.Поніманська накреслюють *види готовності* до інноваційної педагогічної діяльності – ситуативну, творчу й авторську, які слід формувати у студентів під час вузівського навчання[3].

Під час вузівського навчання, на етапі зародження інноваційної діяльності, її загальних творчих основ створюються; найбільш ефективні умови для розвитку інноваційної поведінки, майбутнього вчителя, виховання сприйнятливості до нового. Даний період можна вважати сенситивним до мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до педагогічних інновацій, оскільки майбутній вчитель найбільш чутливий до проблем освіти, до складних педагогічних ситуацій, які вимагають особистісної участі та вирішення.

На жаль, вузівська підготовка майбутніх вчителів не завжди відповідає сучасним вимогам. Причини такої неадекватності, на наш погляд, полягають у наступному:

- інновації слабо представлені в освітніх системах навчальних закладах, у відносинах викладач - студент;
- процеси оновлення навчання недостатньо враховують потреби студентів;
- у сфері професійно-педагогічної підготовки виявляється дисонанс між цінностями викладачів і студентів:
- недостатній рівень поінформованості і низька процесуальна готовність до інновацій, посилення екстернальності (орієнтації на зовнішні причини) викладача перешкоджає формуванню ставлення до інноваційної діяльності як педагогічної цінності;
- процес професійної підготовки майбутніх вчителів не орієнтований на забезпечення готовності до нововведень, що гальмує розвиток інноваційної поведінки [2].

Готовність до інноваційної діяльності обумовлюється двома необхідними чинниками: організацією оптимального інноваційного середовища та освоєнням технології організації педагогічної діяльності.

Структурна модель інноваційної діяльності це інтегрована система цілісного педагогічного процесу та інноваційної педагогічної діяльності, в основі якої студент має можливість оволодіти всіма її структурними елементами – від формування мети до одержання результату, його оцінки та наступної корекції.

Структурна модель інноваційної діяльності може бути представлена педагогічними характеристиками-цінностями за трьома параметрами:

1) емоційно-ціннісним;
2) когнітивним;
3) процесуальним [5].

Використання означеної структурної моделі у процесі підготовки майбутніх вчителів передбачає зміну змісту освіти та інноваційні технології навчання.

У відповідності до мети означеного курсу педагогічна взаємодія зі студентами організується з урахуванням принципів:

- неперервності та цілісності розвитку особистості:
- гармонізації педагогічної діяльності:
- інтеграції навчання;
- особистісної зорієнтованості;
- професійно-практичної спрямованості;
- альтернативності, свободи вибору;
- усвідомленості професійно-особистісного розвитку під час педагогічної взаємодії (рефлексія, корекції власної діяльності);
- творчого самовираження, співробітництва і співтворчості[4].

Висновки.

Для розвитку творчого самовираження майбутніх вчителів у процесі навчання необхідно:

- ✓ усувати внутрішні перепони творчим проявам;
- ✓ приділяти увагу роботі підсвідомості;
- ✓ утримуватися від оцінок;
- ✓ показувати студентам можливості використання метафор і аналогій для творчого пошуку, пошук нових асоціацій і зв'язків;
- ✓ надавати можливість розумової розминки;
- ✓ підтримувати жвавість уяви;
- ✓ формувати уяву, фантазію і контролювати їх;
- ✓ розвивати сприйнятливість, підвищувати чутливість, широту і насиченість сприйняття всього оточуючого;
- ✓ допомагати тим, хто навчається, знаходити сенс визначати загальну спрямованість їх творчої діяльності.

Отже, ефективність інноваційних процесів у сфері професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів обумовлюється інноваційним середовищем закладів вищої освіти, яке забезпечує інноваційну діяльність всіх суб'єктів педагогічного процесу і, насамперед, розвиток готовності до нововведень як компонента професійної підготовки.

Література:

1. Галузінська М.І. Педагогічні технології навчання у закладах загальної середньої освіти/ М.І. Галузінська, І.М. Харченко: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 259 с.

2. Галузінська М. І. Підготовка майбутніх вчителів до впровадження креативних технологій навчання.Частина1:монографія/[авт.кол.: Галузінська М. І., Браславська О.В., Красноштан І.В.та ін.].– Умань:, 2021. – с.197.

3. Крамська З. М. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: навч.-метод. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти/ З.М.Крамська**,** М.І.Галузінська. – Умань: ВПЦ «Візаві». 2020. – с.238.

4. Пащенко М.І., Красноштан І.В., Інноваційні технології навчання: словник-довідник. навчальний посібник/М.І. Пащенко. – Умань: ПП Жовтий, 2016. – 194 с.

5. Освітні технології: Навчально - методичний посібник за загальною редакцією О.М.Пехоти, К., 2002 р.

Literature:

1. Galuzinska M.I. Pedagogical learning technologies in institutions of general secondary education/ M.I. Galuzinska, I.M. Kharchenko: study guide for students of higher pedagogical educational institutions - Uman: VOC "Vizavi", 2019. - 259 p.

2. Galuzinska M. I. Preparation of future teachers for the implementation of creative learning technologies. Part 1: monograph/[authors: Galuzinska M. I., Braslavska O. V., Krasnoshtan I. V. and others]. – Uman :, 2021. - p.197.

3. Kramska Z. M. Pedagogical mastery of a teacher of a higher school: teaching method. manual for students of higher pedagogical educational institutions/ Z.M. Kramska, M.I. Galuzinska. – Uman: VOC "Vizavi". 2020. - p. 238.

4. Pashchenko M.I., Krasnoshtan I.V., Innovative learning technologies: dictionary-reference. study guide/M.I. Pashchenko. – Uman: PP Zhovtyy, 2016. – 194 p.

5. Educational technologies: Educational and methodical manual edited by O.M. Pehota, K., 2002.